

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Ülkemizde Kadın Olmak

Ülkemizde Kadın Mühendis Olmak

Fatmagül Çıra

Gıda Mühendisi/
TMMOB Kadın Çalışma Grubu 2. Başkanı

Eylem Başak Kaya Çetiner

Gıda Mühendisi/
Gıda Mühendisleri Odası 4. Dönem
Yönetim Kurulu Başkanı

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, Birleşmiş Milletler tarafından 1977 yılında tanımlanmış ve uluslararası bir gün olarak ilan edilmiştir. Kadınların, insan hakları temelinde siyasi ve sosyal bilincinin geliştirilmesi; ekonomik, siyasi ve sosyal alandaki başarılarının vurgulanması ve artması yönünde desteklenmesi, amaçları doğrultusunda, kadın hakları hareketinin odak noktası ve simgesi olma özelliği kazanmış bir gün olarak kutlanmaktadır.

Her ne kadar farklı olayların başlangıç olduğu ileri sürülse de, 8 Mart 1857'de ABD'nin New York kentindeki bir tekstil fabrikasında grevci işçilere polisin saldırması, işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında işçilerin kurulan barikatlar nedeniyle kaçamamaları sonucunda 120 kadın işçinin ölmesinin Dünya Kadınlar Günü'nün temelini oluşturduğu kabul edilmektedir.

Türkiye'de Dünya Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında kutlanmış, ancak bu tarihten sonra uzun yıllar boyunca çeşitli nedenlerle kutlamalara izin verilmemiştir. Bununla birlikte, 1984 yılı itibarıyla "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" her yıl çeşitli aktivitelerle kutlanmaktadır. Dünya Kadınlar Günü etkinliklerinin yaygınlaşması, toplumda kadın hakları konusunda bir far-

kındalık yaratmış ve böylece toplumsal cinsiyet ayrımcılığı daha çok sorgulanmaya başlanmıştır.

Ülkemizde Kadın Olmak Zordur.

Dünyanın pek çok coğrafyasında olduğu gibi, ülkemizde de kadın olmak zordur.

Ülkemizde ayrımcılık daha küçük yaşta başlamaktadır: "tek başına gitme", "sokakta yalnız yürüme", "eteğinin boyu kısa", "futbol erkek oyunudur olmaz, evcilik oyna"... Kadın, bunun gibi söylemlerle cinsiyet ayrımı yapılarak hep korutulmakta, hep yönlendirilmektedir. Kadının kimliği sorgulanmaktadır. Eğitimde ayrımcılık yapılmakta, fırsat eşitliği sağlanmamakta, yeri geldiğinde eğitim hakları ellerinden alınmakta, kız çocukları okula gönderilmemektedir. Okuyup bir meslek sahibi olabilenler, işyerlerinde ikinci sınıf çalışan muamelesi görüp, terfi ve ücret haksızlıklarına maruz kalmaktadır. Özellikle son dönemlerde 'kadının yeri evidir' düşüncesi daha yaygın biçimde egemen kılınmaya çalışılmaktadır. Kadın bedeni her yaşta darbe almaktadır. Kadının vücudu üzerinden tartışmalar yapılmaktadır. Boşanan kadın hor görülmektedir. Erkek ikinci kez evlense tebrik edilirken, kadın evlenince öldürülmektedir. Mobbing, kadına şiddet ve kadın cinayetleri her geçen gün artmaktadır.

Türkiye, 2014 yılında yürürlüğe giren "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi" kısa adıyla "İstanbul Sözleşmesi"ni 2011 yılında ilk imzalayan ve parlamentosunda onaylayan ilk ülke olmuştur. Sözleşmenin onaylanması, eşit ve özgür yaşam hakkı için önemli bir adım olarak kabul edilmiştir. Sözleşme ile ilk kez şiddetten korunma ve zararlarını ortadan kaldırma değil, şiddeti önleyecek ve ortadan kaldıracak yol yöntem tanımlanmış, önleme ve koruma başlıklarının altı çizilmiştir. Ancak, Sözleşmenin bütüncül olarak uygulanmaması sonucunda ülkemizde yıllardır kadına yönelik şiddete karşı etkin bir mücadele politikası hayata geçirilememiştir.

Kadına şiddet uygulayanlar arasında eşler, sevgililer, erkek kardeşler, babalar yani tanıdıkları sevdikleri insanlar ne yazık ki başı çekmektedir.

UNICEF'in 2014 yılında yayınlanan raporuna göre; Türkiye'de kadına şiddet uygulayanların yüzde 39'u şiddet mağdurunun kocası, yüzde 14'ü sevgilisi, yüzde 11'i erkek kardeşi, yüzde 8'i babası olarak saptanmıştır.

2019 Kadın, Barış ve Güvenlik Endeksi araştırmasına göre; 167 ülke arasından kadınlar için hayat kalitesinin en yüksek olduğu ülke Norveç olurken, Türkiye 114. sırada yer almıştır. Küresel Cinsiyet Eşitsizliği raporuna göre de Türkiye 153 ülke arasından 130. olmuştur.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu raporlarına göre; 2008-2019 yılları arasında toplam 3.185 kadın öldürülmüştür. Rapor verilerinden de görüleceği üzere kadına şiddet ve kadın cinayetleri hızla artmaktadır.

Ülkemizde kadın olmak zordur. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığı ile hayatın her alanında kadınlar baskıya, zulme, mobbinge, fırsat eşitsizliğine uğramakta, cinayetlere kurban gitmektedir. Ancak, tüm bu zorluklara karşın kadınlar var olma mücadelesini sürdürmektedir.

Ülkemizde Çalışan Kadın, Çalışan Anne Olmak Zordur.

Kadın tüm bu haksızlıklara ve baskıya karşı çıkmayı iş hayatına atıldığında, toplum bu kez de üç rolü birden dayatmaktadır kadına: anne, ev kadını ve çalışan kadın. Toplumun gözünde, evin ve çocukların sorumluluğu annenin üzerindedir. Oysaki bu sorumluluk ebeveyn olarak anne ve baba tarafından eşit paylaşılmalıdır. Ne yazık ki, çocukların bakım sorununun çözülemediği durumlarda, annenin işini bırakıp evde oturması beklenmektedir. Kadını çalışma hayatının içinde tutmak için gerekli tüm sosyal koşullar yerine getirilmeli, kreş, gündüz bakımevi gibi kolaylık sağlayacak birimler açılmalı, çocuğun sorumluluğu baba tarafından da paylaşılmalıdır. Kadın, dayatılan anne, ev kadını ve çalışan kadın kimlikleriyle iş ve ev yaşamı arasında sıkışıp kalmamalıdır.

Çalışma hayatında, olağan koşullarda bile ayrımcılık gören kadınlar, günümüz kriz koşullarında da işten ilk çıkarılanlar olmakta, eve yönlendirilmekte veya kayıt dışı sektör, düşük maaş, uzun çalışma saatleri gibi uygulamalara maruz bırakılmaktadır.

maktadır.

DİSK/Genel-İş Sendikası tarafından Mart 2019'da yayınlanan "Kadın Emeği" raporunda yer alan verilere göre, Türkiye'deki erkeklerin iş gücüne katılım oranı yüzde 72 civarındayken kadınlarda bu oran yüzde 34,2'ye kadar düşmektedir. Bu oran ile Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ve OECD ortalamalarının çok altında kalmaktadır. AB üye ülke ortalamalarında kadın istihdam oranı yüzde 45,9, OECD üye ülkelerinde ise yüzde 44,4'tür. 2019'da iş gücüne dahil olamayan 20 milyon 691 bin kadından 11 milyon 741 bini "ev işleriyle meşgul olduğu için" iş gücüne katılamamaktadır. "Çocuklara veya bakıma muhtaç yetişkinlere bakmak için" işinden ayrılan kadın sayısı 494 binken, yalnızca 14 bin erkeğin bu nedenle işinden ayrıldığı görülmektedir.

Yine Kadın Emeği Raporu verilerine göre, 2018 yılı Kasım ayında tam zamanlı çalışan kadınların yüzde 31,5'i kayıt dışı, yarı zamanlı çalışan kadınların ise yüzde 79,7'si kayıt dışı çalıştırılmaktadır. Bunun yanı sıra 3 milyon kadın haftalık 45 saatten fazla çalıştırılmaktadır. Ülkemizde çalışan kadınlar, gerek ev içinde üstlendiği ev kadını, anne kimliğinin getirdiği yük gerekse çalışan kadın kimliğinin getirdiği iş yaşamının ağır yükü ile sistemin ağır sömürüsüyle karşı karşıya bırakılmaktadır.

Ülkemizde Kadın Mühendis Olmak Zordur.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaşandığı ülkemizde, mühendis kadınlar da bu eşitsizlikten

Mesleğimiz ve
Meslektaşlarımız
için **GıdaMO**

payını almaktadır.

TMMOB Kadın Çalışma Grubunun düzenlediği sempozyum ve kurultaylarda da dile getirildiği üzere; şantiye ve fabrikalardaki yönetici pozisyonlarında kadın mühendislerin tercih edilmemesi, ataerkil aile yapısı nedeniyle kadın yöneticilerin işçi ve ustalar tarafından kabul görmemesi, kadınların geri planda kalmasına ve gelir eşitsizliğine yol açmaktadır. Kimi zaman, erkek meslektaşlar, hatta aileler tarafından da bu durum desteklenmektedir. Kadınların mühendislik mesleğine uygun görülmediği, bu sebeple baskı altında tutulduğu, hatalarının büyütülüp başarılarının da şaşkınlıkla karşılandığı durumlar ne yazık ki yaşanmaktadır. Bunların sonucunda kadının özgüveni sarsılmakta ve kadın kendini değersiz hissetmektedir.

Oysaki mühendislik disiplini cinsiyet gözetmeyen bir meslek olmakla birlikte, maalesef cinsiyet ayrımcısı zihniyetler tarafından farklı yorumlanmakta ve kadınlar eşit şartlarda iş hayatında yer alamamaktadır. Şüphesiz, “kadından mühendis olmaz” algısını yıkmamanın ilk adımı eğitim ve farkındalıktır.

Ülkemizde Kadın Emekçi Olmak Zordur

Haklarının peşinde koşmak, hakkını almak için meydanlara inip bağırarak, haykırmak bile kadınlara daha zordur. Ne yazık ki, ülkemizde, kadın çalışanlar erkek çalışanlardan daha az ücret ve haklara sahip olabilmekte; kadın yöneticiler, erkek yöneticiler kadar değer görmemektedir.

Avrupa Birliği İstatistik Ofisi'nin (Eurostat) açıkladığı 2019 yılı verilerine göre Türkiye, “kadın yönetici” oranında Avrupa’da 34 ülke içinde sondan 2.sırada yer almaktadır. AB ülkelerinde kadın yönetici oranı ortalama yüzde 37 iken, Türkiye’de bu oran sadece yüzde 22’dir. Yine Eurostat verilerine göre “üst düzey kadın yönetici” oranlarına bakıldığında, AB ortalamasının yüzde 18,6 olduğu, Türkiye’nin yüzde 11 ile sondan 4.sırada yer almakta olduğu görülmektedir.

Kadın hep mücadele etmekte, savaşılmaktadır.

“Ben de varım, buradayım.” demek için, geride kalmamak için savaşılmaktadır. Çocukları, ev işleri ve iş hayatını aynı anda düzene sokmak için savaşılmaktadır. Eğitim almak, okumak, kendini geliştirmek için savaşılmaktadır. İş hayatına girebilmek için, iş hayatında var olabilmek için, emek vermek için, emeğinin karşılığını almak için, hakları için savaşılmaktadır. İnsanca, özgürce yaşamak için savaşılmaktadır. Kısacası kadının mücadelesi hayatın her alanında.

Sonuç olarak biz kadınlar;

Kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşam içinde eşit olacağı “bir başka dünyanın” mümkün olduğu inancıyla;

Sosyal adalet için, iş güvencesi için, eşit işe eşit ücret için, eğitim ve sağlığa ayrılan payın yükselmesi için, cinsiyetçi eğitime son verilmesi, fırsat eşitliği için, kamusal ve özel alanda kadına yönelik şiddetin son bulması, kadınlara yönelik tüm ayrımcılığın kaldırılması, kadınlara yönelik uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesi için, ev işlerinin toplumsallaşması, gündüz bakımevlerinin ve kreşlerin açılması, çalışma yaşamındaki cinsiyetçi bakışın değişmesi için, terfi ve atamalarda eşitlikçi davranılması, çalışma yaşamının demokratikleştirilmesi için, kadınların yetki ve karar mekanizmalarında yer alması, işsizlik, yoksulluk ve şiddete karşı durmak için, kadın mühendis, mimar ve şehir plancılarının sorunlarını görünür kılmak için, onurlu bir yaşam için,

“Kadın-erkek yan yana, omuz omuza, yaşamın her alanında” diyor ve bizim olan haklarımızı alana kadar mücadeleye devam edeceğimizi bildiriyoruz.

